

Den Haag

Saskia Bruines
Wethouder van Economie, Internationaal en
Dienstverlening

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Griffier Tijdelijke commissie Digitale Toekomst
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk
BSD/2020.105
Contactpersoon

Dienst

Afdeling

Telefoonnummer

E-mailadres

Datum

28-2-2020

Onderwerp

Openbaar rondetafelgesprek Instituties tijdelijke commissie Digitale
toekomst d.d. 2 maart 2020

Geachte mevrouw Buitenweg,

Hartelijk dank voor de uitnodiging van de tijdelijke commissie Digitale toekomst voor het rondetafelgesprek 'Instituties' op 2 maart aanstaande. Ik draag graag bij aan uw debat over dit belangrijke onderwerp. Bij dezen bied ik u desgevraagd mijn voorafgaande schriftelijke inbreng aan. Deze brief schetst een beeld van de digitale toekomst vanuit het gemeentelijk perspectief.

Ons land staat aan de vooravond van een aantal omvangrijke transitie op het gebied van duurzaamheid, energie en mobiliteit. Tegelijkertijd brengt de toenemende groei en verdichting van steden nieuwe grootstedelijke uitdagingen met zich mee. Niet alleen in Den Haag en Nederland, maar wereldwijd. De digitale transitie loopt als een rode draad door deze ontwikkelingen heen en is een belangrijk deel van de oplossing voor deze uitdagingen. Zonder de toepassing van artificial intelligence is een geslaagde energietransitie bijvoorbeeld onmogelijk. Artificial intelligence is bovendien een belangrijk deel van de oplossing voor nieuwe veiligheidskwesties zoals ondermijning, fraude, terrorisme, spionage en geopolitieke ontwikkelingen. Digitalisering is dus essentieel voor de economische en maatschappelijk ontwikkeling van het land. Anderzijds brengt het nieuwe vraagstukken, uitdagingen en onzekerheden met zich mee.

Het slim benutten van nieuwe technologie en data draagt bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van steden. In Den Haag is aan de hand van goede voorbeelden te zien hoe digitale innovatie ervoor zorgt dat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen of een oplossing is voor de bereikbaarheid van de stad. Digitale oplossingen met nieuwe technologie bedenkt de overheid niet alleen. Voor het ontwikkelen en beproeven van dit soort slimme oplossingen is een samenspel tussen bedrijven, kennisinstellingen, overheden en inwoners cruciaal. Dat vraagt een overheid die op een andere manier denkt en werkt.

Om maatschappelijk te profiteren van innovatieve toepassingen is experimenteerruimte noodzakelijk. Daarom opent Den Haag binnenkort het Living Lab Scheveningen. Dit is een afgebakend gebied aan de boulevard van Scheveningen om te werken aan digitale innovatie in de buitenruimte en gecontroleerd kennis te maken met nieuwe technologie. Bedrijven, inwoners, kennisinstellingen en andere overheden kunnen in het Living Lab Scheveningen digitale toepassingen en apps ontwikkelen

die het gebied ten goede komen. In het voortraject zijn meer dan 140 maatschappelijke usecases in kaart gebracht. Veertien daarvan worden bij de start van het Living Lab concreet uitgewerkt en ontwikkeld. Bijvoorbeeld het detecteren van vlemmuizen en insecten in een nabij gelegen natuurgebied, schone energievoorziening aan strandtenten en een robot die autonoom zwerfvuil opruimt. Het Living Lab Scheveningen is onderdeel van een groter netwerk aan lab-omgevingen in de metropoolregio. Hierbij wordt in samenhang gebruik gemaakt van elkaars expertises. Zo worden toepassingen eerst in een gecontroleerd fieldlab bij de TU Delft verder ontwikkeld voordat deze in Scheveningen in de openbare ruimte worden ingezet. Een dergelijke werkwijze zou ook op landelijk niveau gestimuleerd moeten worden.

Naast de vele mogelijkheden brengt digitalisering ook nieuwe vraagstukken met zich mee. Bij het gebruik van algoritmes en grote hoeveelheden data, is het noodzakelijk aandacht te hebben voor de bescherming van mensenrechten. Door de steeds grotere afhankelijkheid van technologie is de maatschappij steeds kwetsbaarder voor cyberverstoreningen, cyberaanvallen en spionage. In de fysieke wereld is de rol van de overheid in het domein van recht en veiligheid duidelijk. In de digitale wereld moet dit zich sterker ontwikkelen. Als stad van vrede, recht én veiligheid trekt Den Haag dit thema zich erg aan. Door de vele instituten en kennisinstellingen die de stad en de regio rijk zijn, is er veel kennis en kunde beschikbaar over cybersecurity en artificial intelligence. Met het veiligheidscluster The Hague Security Delta en de centrale hub van CLAIRE (Confederatie van laboratoria voor onderzoek naar artificial intelligence in Europa) in Den Haag heeft Nederland een unieke uitgangspositie. Gestreefd moet worden dit te ontwikkelen tot een wereldwijd leidende positie op het gebied van onderzoek naar technologische toepassingen waarin de mens centraal staat.

De digitalisering van de samenleving verandert hoe mensen werken, leven en met elkaar omgaan. Deze ontwikkeling heeft een impact op sociale cohesie, werkgelegenheid, de (lokale) economie en het onderwijs. Een leven lang leren wordt nog belangrijker. Digitale vaardigheden van inwoners, bedrijven en de overheid zijn cruciaal voor het realiseren van digitale inclusie bij de digitale transitie van onze samenleving. Het is een gezamenlijke opgave, met uitdagingen voor de overheid, bedrijfsleven en niet in de laatste plaats het onderwijs. Dit betekent dat de onderwijscurricula up-to-date moeten zijn met veel aandacht voor digitalisering van het primair tot het universitair onderwijs. Ook voor andere vakgebieden moeten digitaliseringsaspecten een substantieel onderdeel zijn van de opleiding. Alleen al de regio Zuid-Holland heeft de komende jaren behoefte aan een groot aantal afgestudeerde specialisten op het gebied van artificial intelligence. Het aanpassen van de curricula zou ons inziens sneller moeten. Digitalisering biedt de nodige kansen voor onderwijsvernieuwing en het lerarentekort. Waarbij een radicale, maar verantwoorde, digitalisering ervoor zorgt dat uitgevers van onderwijsmethodes ook de overstap maken.

Om grip te houden op de digitale toekomst is kennis nodig over de werking van nieuwe technologieën. Dit vraagt extra aandacht voor digitale vaardigheden van overheden. Zowel rond wetgeving, uitvoering als toezicht moet het kennisniveau over nieuwe technologie op orde zijn. Wet- en regelgeving kan mede daardoor snel achterlopen op de nieuwe technieken. Een voorbeeld hiervan is de vereisten van bestandsformaten voor een vergunningsaanvraag in de Ministeriele regeling omgevingsrecht (Mor, art. 1.4). Bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning zijn 3D-bouwtekeningen wettelijk uitgesloten, terwijl deze voor het beoordelen van de aanvraag juist nuttiger zijn en 3D bovendien de gangbare norm is in de aannemerswereld. Ook wordt het innoveren met 3D-modellen voor een digital twin van de stad extra bemoeilijkt.

Verantwoord innoveren heeft prioriteit. De gemeenten hebben dit onder meer opgepakt met de Principes voor de digitale samenleving van de VNG. Deze zien toe op verantwoord datagebruik in de

openbare ruimte. Door dit soort initiatieven is nieuwe wetgeving niet altijd nodig. Voor lokale overheden is het met name van belang dat wetgeving in het digitale domein meer in samenhang wordt ontworpen zodat de duidelijkheid voor uitvoering ervan wordt versterkt. Op dit moment is het wetgevingslandschap rond de verschillende digitale thema's versnipperd.

Technologie heeft een grenzeloos karakter. Dit betekent dat overheden gezamenlijk goed moeten nadenken op welk niveau regelgeving en richtlijnen worden opgelegd. Bovendien vraagt het terughoudendheid op lokale wetgeving. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is een goed voorbeeld hoe in een bredere internationale context regelgeving kan worden ingezet. Met de aanwezige kennis op het gebied van mensenrechten kan Nederland een belangrijke bijdrage leveren aan zulke Europese regelgeving. Den Haag zet zich als internationale stad van vrede, recht én veiligheid dan ook blijvend in om technologie ten goede te laten komen voor de mens.

Met vriendelijke groet,
Saskia Bruines